TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Sứ mệnh của khoa học công nghệ và kỳ vọng trong kỷ nguyên mới

11:19 02/02/2025

Với việc triển khai Nghị quyết số 57-NQ/TW về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, cùng Chương trình hành động của Chính phủ, đất nước ta đang đứng trước những cơ hội và thách thức lớn trong việc thúc đẩy phát triển lực lượng sản xuất hiện đại và chuyển mình mạnh mẽ trong kỷ nguyên số.

Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt - Ảnh: VGP/HG

Ngày 22/12/2024, Tổng Bí thư Tô Lâm ký ban hành Nghị quyết số 57-NQ/TW về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Chỉ sau 20 ngày, Chính phủ đã kịp thời ban hành Nghị quyết số 03/NQ-CP về Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 57-NQ/TW.

Đặc biệt, Hội nghị toàn quốc về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia ngày 13/1/2025 được tổ chức và đã kết nối

hơn 15.000 điểm cầu trên toàn quốc với hơn 978.500 đại biểu tham dự.

Các sự kiện trên không chỉ khẳng định tầm nhìn chiến lược của Đảng và Nhà nước mà còn truyền cảm hứng mạnh mẽ, khơi dậy tinh thần đổi mới, quyết tâm của cả hệ thống chính trị, cộng đồng khoa học và người dân. Nghị quyết 57-NQ/TW được ví như một luồng sinh khí mới, một "khoán 10" cho phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số của Việt Nam, mang lại động lực mạnh mẽ cho sự phát triển đất nước.

Nhân dịp Xuân Ất Tỵ 2025, Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) Huỳnh Thành Đạt đã chia sẻ về những thành tựu nổi bật của lĩnh vực khoa học và công nghệ trong 40 năm đổi mới cũng như những định hướng quan trọng nhằm thực hiện hiệu quả Nghị quyết 57-NQ/TW và Chương trình hành động của Chính phủ để đưa Việt Nam vững bước trong kỷ nguyên mới.

Thưa Bộ trưởng, Nghị quyết 57-NQ/TW được nhận định là một bước đột phá quan trọng, ví như "khoán 10" trong khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo. Bộ trưởng có thể chia sẻ những thành tựu nổi bật của khoa học và công nghệ trong 40 năm đổi mới?

Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt: Từ năm 1986, khi Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo công cuộc đổi mới toàn diện đất nước, KH&CN đã trở thành một trong những yếu tố quan trọng hàng đầu, góp phần vào sự phát triển nhanh chóng và bền vững của Việt Nam.

Giai đoạn từ năm 2000 đến nay, KH&CN được thúc đẩy mạnh mẽ thông qua việc thể chế hóa các chủ trương, đường lối của Đảng thành hệ thống pháp luật hoàn chỉnh. Năm 2000, Luật KH&CN ra đời, mở đầu cho việc xây dựng các văn bản pháp lý chuyên ngành như Luật Sở hữu trí tuệ, Luật Chuyển giao công nghệ, Luật Công nghệ cao…

Đặc biệt, Hiến pháp 2013 đã khẳng định phát triển KH&CN là quốc sách hàng đầu. Văn kiện Đại hội XII (năm 2016) đã đưa KH&CN vào mục riêng, nhấn mạnh vai trò của KH&CN và đổi mới sáng tạo trong phát triển lực lượng sản xuất hiện đại và kinh tế tri thức.

Từ năm 2021, Đảng tiếp tục bổ sung nội dung "đổi mới sáng tạo" như một yếu tố đột phá chiến lược. Văn kiện Đại hội XIII (năm 2021) nhấn mạnh phát triển bền vững dựa trên nền tảng khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số.

Mới đây, ngày 22/12/2024, Tổng Bí thư Tô Lâm đã ký ban hành Nghị quyết số 57-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới

sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.

Như vậy, kể từ khi Đảng đề ra đường lối đổi mới toàn diện đất nước (1986) đến nay, vai trò, vị thế của KH&CN có nhiều bước tiến lớn, đột phá và đều hướng tới phát triển đất nước nhanh và bền vững.

Thực tế cho thấy, trong 40 năm đổi mới, KH&CN đã có những đóng góp thiết thực cho mọi lĩnh vực kinh tế-xã hội. Chúng ta có thể kể đến những công trình lớn mang dấu ấn của KH&CN, làm thay đổi diện mạo đất nước như: Nhà máy Thủy điện Hòa Bình, nhà máy thủy điện Sơn La, đường dây 500 kV Bắc-Nam, các công trình dầu khí và hạ tầng hiện đại như cầu, đường, sân bay…

Cùng với đó, năng suất các nhân tố tổng hợp (TFP) đã tăng trưởng mạnh mẽ, đóng góp đáng kể vào GDP. Nếu như giai đoạn 2001-2010, TFP chỉ đạt 4,3%, thì đến giai đoạn 2016-2020, con số này đã tăng lên 45,2%. Đây là minh chứng rõ nét cho sự đóng góp của KH&CN và đổi mới sáng tạo vào phát triển kinh tế.

Chỉ số đổi mới sáng tạo toàn cầu (GII) của Việt Nam cũng liên tục được cải thiện. Theo Báo cáo Chỉ số Đổi mới sáng tạo toàn cầu (Global Innovation Index 2024 - GII) năm 2024, Việt Nam được xếp hạng 44/133 quốc gia, nền kinh tế, tăng 2 bậc so với năm 2023. Trong khu vực ASEAN, Việt Nam đứng thứ 4 (sau Singapore, Malaysia và Thái Lan).

Trong 14 năm liền, Việt Nam luôn có kết quả đổi mới sáng tạo cao hơn so với mức độ phát triển, cho thấy hiệu quả trong việc chuyển các nguồn lực đầu vào thành kết quả đầu ra đổi mới sáng tạo.

Đáng chú ý, trong các kết quả nổi bật của các ngành, lĩnh vực, có thể thấy có sự đóng góp quan trọng của KH&CN. Điển hình như trong lĩnh vực y tế, chúng ta đã làm chủ nhiều công nghệ hiện đại như ghép tạng, tế bào gốc, sản xuất vaccine, góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc sức khỏe cộng đồng.

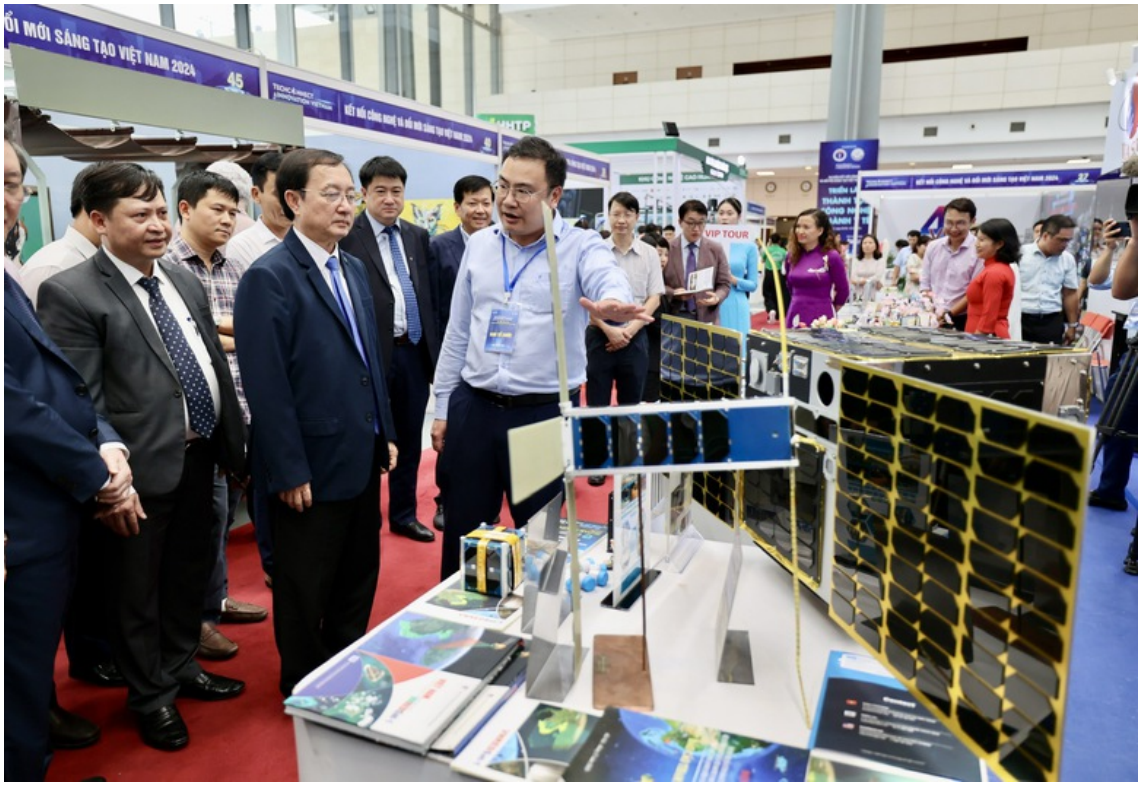
KH&CN cũng góp phần hiện đại hóa nông nghiệp. Nhiều giống cây trồng, vật nuôi chất lượng cao được nghiên cứu và ứng dụng, nâng cao giá trị xuất khẩu và cải thiện đời sống nông dân.

Trong quốc phòng-an ninh, chúng ta đã phát triển được nhiều công nghệ cao, xây dựng hệ thống an ninh mạng hiện đại, góp phần bảo vệ chủ quyền quốc gia…

Những thành tựu về KH&CN trong 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới đất nước đã khẳng định được sự đúng đắn về đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước trong phát triển KH&CN và là sự nỗ lực chung của toàn hệ thống chính trị

với sự tham gia và phối hợp tích cực, chủ động của các bộ, ngành, địa phương, doanh nghiệp.

Những thành tựu đó đã đóng góp thiết thực cho công cuộc đổi mới, thúc đẩy năng suất, chất lượng và tốc độ tăng trưởng của nền kinh tế, giữ vững quốc phòng, an ninh, phát triển bền vững, tạo thế và lực mới cho đất nước.

Sự kiện kết nối công nghệ và đổi mới sáng tạo Việt Nam 2024 – Techconnect & Innovation Vietnam 2024" do Bộ KH&CN phối hợp với UBND TP. Hà Nội tổ chức.

Liên tiếp những sự kiện lớn cho cộng đồng khoa học vào thời điểm trước Tết Ất Tỵ, trong đó có Nghị quyết số 57-NQ/TW về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Với tư cách là một nhà khoa học và là người đứng đầu ngành KH&CN, Bộ trưởng có thể chia sẻ cảm xúc của mình?

Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt: Có thể nói, Nghị quyết số 57-NQ/TW là lời hiệu triệu, là mệnh lệnh đối với toàn thể đội ngũ trí thức, nhà khoa học trong nước và người Việt Nam ở nước ngoài, cũng như mọi tầng lớp nhân dân tham gia nghiên cứu khoa học, ứng dụng công nghệ mới và chuyển đổi số nhằm phát triển lực lượng sản xuất, hoàn thiện quan hệ sản xuất, nâng cao năng suất lao động, năng lực cạnh tranh quốc gia, phục vụ phát triển kinh tế-xã hội đất nước.

Nghị quyết đi thẳng vào những vấn đề rất mới của thời đại như là: Dữ liệu lớn, trí tuệ nhân tạo, blockchain, internet vạn vật (IoT), cơ chế thử nghiệm có kiểm soát các công nghệ mới... để thúc đẩy nhanh nhất, đưa các sản phẩm công nghệ mới, công nghệ chiến lược vào cuộc sống.

Đồng thời cũng đặt ra những yêu cầu rất quyết liệt trong việc tháo gỡ các điểm nghẽn, rào cản về thể chế, cũng như đưa ra những giải pháp mạnh mẽ nhằm giải phóng sức sáng tạo của các nhà khoa học và người dân.

Bộ Chính trị đã ban hành Quyết định số 229 ngày 10/1/2025 thành lập Ban Chỉ đạo Trung ương về phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số; trực tiếp đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm làm Trưởng ban Chỉ đạo. Điều này khẳng định quyết tâm cao nhất của Đảng, Nhà nước trong phát triển khoa học, công nghệ và chuyển đổi số.

Với sự chỉ đạo quyết liệt của Tổng Bí thư Tô Lâm, sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị, chúng ta sẽ đạt được những thành công lớn, mang tính đột phá, góp phần tích cực vào công cuộc xây dựng, phát triển đất nước ngày càng giàu mạnh, dân chủ, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc trong kỷ nguyên mới-kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Hoạt động nghiên cứu khoa học tại Viện Hải dương học (Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam) - Ảnh: VGP/HG

Bộ trưởng có thể chia sẻ những định hướng phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo trong thời gian tới nhằm thực hiện hiệu quả Nghị quyết 57-

NQ/TW của Bộ Chính trị và Chương trình hành động của Chính phủ, để chúng ta vững bước trong kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc?

Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt: Giai đoạn từ nay đến năm 2030, KH&CN được xác định là một nội dung trong các đột phá chiến lược để phát triển kinh tế-xã hội, không chỉ là "một ngành kinh tế" mà còn có sứ mệnh, nhiệm vụ thúc đẩy phát triển lực lượng sản xuất hiện đại, đóng góp trực tiếp, hiệu quả vào sự phát triển nhanh, bền vững của đất nước.

Hiện nay, khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo của nước ta có nhiều cơ hội, dư địa phát triển nhưng cũng đối diện với nhiều thách thức.

Bối cảnh quốc tế có những tác động sâu rộng, đa chiều trên phạm vi toàn cầu, làm gia tăng các bất ổn về chính trị, gia tăng khoảng cách về năng lực công nghệ và quản lý giữa các nước đang phát triển, trong đó có Việt Nam với các nước phát triển, tạo ra những thách thức mới trong phát triển bền vững.

Bối cảnh mới cũng tạo cơ hội để khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo Việt Nam tiếp cận các thành tựu mới từ bên ngoài, có thể thực hiện các bước nhảy vọt để rút ngắn khoảng cách với các nước đi trước.

Chúng ta cần kiên trì thực hiện việc đổi mới mô hình tăng trưởng kinh tế, chuyển mạnh nền kinh tế sang mô hình tăng trưởng dựa trên năng suất, tiến bộ khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo. Phát triển, ứng dụng KH&CN và đổi mới sáng tạo là một nội dung cần được ưu tiên, tập trung đầu tư trước một bước trong hoạt động của các ngành, các cấp.

Đặc biệt, cần hoàn thiện hệ thống pháp luật về khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo phù hợp với cơ chế thị trường, thông lệ quốc tế, tôn trọng đặc thù của lao động sáng tạo, chấp nhận rủi ro, mạo hiểm và độ trễ trong hoạt động khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo; đồng bộ hóa các quy định của pháp luật, chính sách liên quan tới khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo theo hướng tháo gỡ các nút thắt, rào cản, tạo thuận lợi tốt nhất cho phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Đồng thời xây dựng và triển khai các cơ chế, chính sách vượt trội; tạo dựng hành lang pháp lý thuận lợi để triển khai cơ chế thí điểm, thử nghiệm và đặc thù đối với các loại hình, mô hình kinh tế mới dựa trên khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo. Hoàn thiện cơ chế, chính sách, pháp luật để kết quả, sản phẩm khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo thực sự là hàng hóa đặc biệt, có giá trị, quyền sở hữu và được lưu thông trên thị trường.

Tăng cường thu hút, đa dạng hóa các nguồn lực đầu tư trong và ngoài nước cho khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, tập trung vào huy động tối đa nguồn lực xã hội, trong đó từ doanh nghiệp là chủ yếu.

Bên cạnh đó, phát triển mạnh nhân lực khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo; khuyến khích hình thức hợp tác công-tư trong đào tạo nhân lực khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo; chú trọng phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, nhân lực kỹ thuật, nhân lực quản trị công nghệ, quản trị doanh nghiệp. Tạo môi trường, điều kiện thuận lợi để thu hút nhà khoa học Việt Nam ở nước ngoài tham gia phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo ở Việt Nam.

Hình thành một số chương trình KH&CN trọng điểm có tầm vóc nhằm phát triển và ứng dụng khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo để thực hiện các đột phá chiến lược của đất nước.

Ngoài ra, cần phát triển hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia, nâng cao năng lực đổi mới sáng tạo của doanh nghiệp mà trọng tâm là năng lực đổi mới công nghệ và năng lực quản trị doanh nghiệp; hỗ trợ doanh nghiệp nâng cao năng lực hấp thụ, làm chủ và sáng tạo công nghệ mới, từng bước xây dựng nền kinh tế tự chủ dựa trên khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Tôi cho rằng, để khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo thực sự là quốc sách hàng đầu, là đột phá chiến lược, là động lực phát triển kinh tế-xã hội đất nước, sự nỗ lực của ngành khoa học và công nghệ là cần thiết, nhưng chưa đủ mà cần sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị với sự chung tay, góp sức của tất cả các ngành, các cấp, các địa phương, doanh nghiệp và toàn xã hội.

Năm mới mang lại những cơ hội lớn. Với tinh thần đoàn kết, sáng tạo và nỗ lực không ngừng, tôi tin rằng ngành KH&CN, cộng đồng khoa học sẽ tiếp tục đạt được nhiều thành tựu to lớn hơn nữa, đóng góp vào sự phát triển bền vững của đất nước, tạo ra một nền tảng vững chắc cho sự thịnh vượng của dân tộc.

Trân trọng cảm ơn Bộ trưởng!

Theo chinhphu.vn